

УДК 327:008(477):[(437.1/.2)/(439)+(496.5)/(497.6)]

Задорожня А. Г.

к. політ. н., пом. ректора

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

каб. 33, Дворянська, 2, Одеса, 65082, Україна

тел.: +3(098) 91 01 968, e-mail: alizador@onu.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ «УКРАЇНА — СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКІ ДЕРЖАВИ»: НОВІ ВИКЛИКИ ТА РЕАЛІЇ¹

У статті зроблено аналіз міжкультурних зв'язків України зі східноєвропейськими державами. Автор висвітлює питання цивілізаційної ідентифікації учасників діалогу. Приділено увагу ролі діаспори у підтримці проукраїнських настроїв в країнах.

Ключові слова: Україна, східноєвропейські країни, міжкультурний діалог.

Постановка проблеми. Рівність, пошук компромісів та верховенство права, за визначенням «Білої книги» Ради Європи, стоять в основі міжкультурного діалогу. Проте відкрита відмова неоімперської Росії від встановлених міжнародною спільнотою принципів спричинила виникнення міжкультурної девіації двох слов'янських народів та активізувала комунікаційні прагнення українців відносно до західних сусідів. Схильність до агресивної поведінки з боку кремлівської влади незалежні українці гостро відчують на собі протягом останніх трьох-чотирьох років, тоді як відносини з новими демократичними країнами вже чверть століття носять партнерський, а подекуди і стратегічний характер та відкривають чималі перспективи для наступних генерацій. Водночас не таке вже й безхмарне співробітництво з новими членами ЄС, обумовлене спільним історичним минулим та обтяжене глобалізаційними тенденціями сьогодення.

Аналіз останніх досліджень. Питання встановлення та розвитку міжкультурного, а точніше міжцивілізаційного діалогу проходить червоною стрічкою в основних постулатах міжнародних та міжнародних регіональних організацій, таких як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, Рада Європи. Долею зазначених країн у своїх дослідженнях переймалися такі експерти як: А. Стент, Д. Катроскі, М. Нічога, М. Рябчук, О. Домбровський, С. Федуняк, Ю. Павленко та ін., які розвивали чи суперечили теоріям авторів цивілізаційних підходів. В ході дослідження опитано українців, які населяють східноєвропейські країни, та представників національних товариств в Україні.

Мета. Спробуємо з'ясувати яким чином наразі розвивається діалог між українцями та населенням сусідніх держав, поставивши перед собою де-

¹ Стаття була підготовлена для міжнародної наукової конференції «Соціальні та політичні трансформації у Центральній та Східній Європі (1917–2017 рр.): чинники, досягнення, проблеми» (28–29 червня 2017 року, ОНУ імені І. І. Мечникова, Одеса, Україна).

кілька завдань: 1) розглянути цивілізаційну належність учасників діалогу та визначити впливи різних культур на ментальність народу; 2) простежити, як і чим живуть українці в сусідніх країнах; 3) визначити особливості «подвійного життя» представників національних меншин в Україні.

У зв'язку з цим, насамперед, пропонується розглянути дефініцію «міжкультурний діалог» з метою виявлення чи спростування його проявів у контактах між країнами. Отож, за скороченою версією Єврокомісії, міжкультурний діалог означає, по суті, обмін поглядами та думками між різними культурами [1]. Іноді його ототожнюють зі словом «ідентичність». За описом «Білої книги про міжкультурний діалог» Ради Європи — це «відкритий і шанобливий обмін думками між окремими особами та групами, які належать до різних культур, що призводить до більш глибокого розуміння світосприйняття іншого» [2]. Соціально-політичного контексту він набуває, за спостереженнями представників ЮНЕСКО, засвідчивши наступне: «Політика, що заохочує інтеграцію та участь всіх громадян, є запорукою соціальної згуртованості, життєздатності громадянського суспільства й світу. У цьому сенсі культурний плюралізм — політична відповідь на реалії культурного розмаїття. Культурний плюралізм, нерозривно пов'язаний з демократією, створює сприятливе середовище для культурних обмінів і розквіту творчих здібностей, що живлять життєві сили суспільства» [3]. Таким чином, міжкультурним діалогом між Україною та східноєвропейськими країнами можна вважати процес крос-культурної комунікації між індивідуумами чи спільнотами, заснований на принципах рівності, взаємоповаги та верховенства європейської правової системи, що дозволяє учасникам діалогу розширювати світогляд через пізнання культурних інтересів інших націй.

Розташування України на стику декількох цивілізаційних просторів дозволило світовим експертам присвоювати різні назви території сучасної України: це й «окраїна Росії чи Польщі», «міст між Заходом та Сходом» чи «буферна зона»... Проте самі українці протягом багатьох віків прагнули відчувати себе самостійною державною одиницею, розташованою не лише у географічному, а й геополітичному центрі Європи.

З огляду на те, що православно-візантійська цивілізація охоплювала території сучасних України, Болгарії, Сербії, вона мала ознаки одразу двох типів історичної еволюції: «європейський» та «азійський», а лінії можливих цивілізаційних фронтів проходили через православні й мусульманські республіки колишнього СРСР, католицькі Словенію й Хорватію, частково мусульманську БіГ, православні Сербію, Чорногорію, Македонію [4]. Тож югославську кризу, яка породила міжнародний конфлікт Сербії зі Словенією та Хорватією, громадянські війни в БіГ, терористичні дії в Косові, Македонії, а також окупацію Криму та російсько-українську війну на Донбасі вочевидь можна назвати прикладом цивілізаційних суперечок, території яких населяють люди з різними психотипами.

Цивілізаційний розкол в самій Україні, за однією з версій, не має релігійних ознак, проте країна складається з двох політичних культур, розподільча лінія яких проходить вздовж кордону Речі Посполитої (XVII ст.)

та характеризується різними пріоритетами у мовах і ставленням до європеїзації [5]. Та не варто відкидати той факт, що довгий час розбіжність створювало домінування Росії у духовному православно-християнському полі, тоді як «в католицькій Польщі на перше місце завжди ставили Бога, а не віру, а вихід України з духовного поля Москви — це невідновлювана духовна втрата, яка може призвести до непередбачуваних наслідків» [6]. На переконання українського письменника, публіциста Миколи Рябчука, головний розкол в Україні не мовний, не етнічний і навіть не регіональний, а ідентичнісний. Причиною тут можуть служити деякі автостереотип (self-image) чи комплекси, які українці перейняли й інтернаціоналізували, будучи під польським і російським правлінням. Один з них — комплекс неповноцінності (культурної, цивілізаційної, моральної). За стереотипом, який формувався століттями, український народ трактується як «побічний продукт» історичного розвитку, таке собі «історичне непорозуміння», результат «зовнішньої інтриги» (польсько-німецько-австрійсько-угорсько-жидівської), коли росіяни — головні спадкоємці Київської Русі [7]. За приблизними оцінками аналітика, лише третина населення України має чітку національну самосвідомість і однозначно ідентифікує себе з українською політичною нацією. Дві третини — це не росіяни й не українці, це «местні», «тутешні» («...не русские и не украинцы, а одесситы, донбассцы, киевляне»), це люди, які поки що перебувають на донаціональному рівні розвитку, застигнувши десь у добі гетьманщини, коли всі були «руські» і «православні», для яких ніби немає більшого ворога, ніж «западenci», галичани, «бандерівці». І подолання таких автостереотипів можливе лише при побудові плюралістичного відкритого суспільства [8].

Гасла сучасних українців «Україна — Європа» чи «Україна єдина» імпонують нашим західним сусідам, які в жодному разі не бажають межувати з «Русским миром». Звідси підтримка українців у всіляких проектах Євросоюзу та формування нової моделі взаємовідносин, розпочате з Європейської політики сусідства (2004 р.) потім Східного партнерства (2008 р.) та підтримкою асоціації з ЄС.

Суттєву роль у стиранні цивілізаційних кордонів відіграє національна меншість. Наразі число осіб українського походження, які мешкають у різних країнах світу, за приблизними підрахунками становить 12–20 мільйонів [9]. У сусідніх країнах Європи як етнічні українці ідентифікують себе понад 54 тис. мешканців Чехії, так само Румунії, майже 50 тисяч поляків. Серед угорців, словенців, сербів, хорватів та боснійців — від 4 до 8 тисяч українських діаспорян. Незважаючи на те, що у Болгарії, Словенії та Македонії чисельність українців значно нижча, вони ведуть тут досить активне суспільне життя.

Найбільш чисельною та представницькою організацією закордонних українців в Словаччині вважається Союз русинів-українців СР, в Польщі функціонують Об'єднання українців у Польщі, Союз українців Підляшшя, Об'єднання лемків; в Республіці Македонія діє Громада українців ім. Лесі Українки; в Угорщині — Товариство української культури, Товариство української інтелігенції Угорщини та низка наукових товариств, в

Чеській Республіці — Українська ініціатива в ЧР, Об'єднання українців та прихильників України, Об'єднання українок в ЧР, в Хорватії — Українська громада РХ, Союз українців РХ, в Словенії — товариства Карпати, Берегиня, Рукавичка. До речі, соціальний статус місцевих українців тут середній або вище середнього та більш гідний вид зайнятості (наука, медицина, спорт). Об'єднання українців в Болгарії зареєструвало Спілку українських організацій Мати Україна, в Румунії створено Союз українців Румунії (представлений у Раді національних меншин, а квота організації у Парламенті — один депутат). В Сербії окрім громадських організацій діє Національна рада української національної меншини [12].

**Чисельність представників української діаспори
у східноєвропейських державах [10; 11]**

Країна	Тис. осіб
Чеська Республіка	54–22
Румунія	50,9
Польща	49
Угорщина	5,6–8
Словаччина	7,5
Сербія (з Чорногорією)	бл. 5 (20)
БіГ	бл. 5
Хорватія	3,7
Болгарія	1,8
Словенія	бл. 1
Македонія	0,14

Особливо примітним є розвиток відносин в освітній сфері. Вирізняються угорці, болгары, поляки. У польських внз, за останніми даними, навчалося близько 23 тис. українців. Уряд ПР надавав стипендії на навчання у польських університетах студентам та аспірантам переважно із зони АТО та тимчасово окупованого Криму, а також щорічні гранти для навчання у Європейському колегіумі в Натоліні. На сьогодні з вищими навчальними закладами Чеської Республіки укладено 50 угод, Словаччини — більше 30 угод. Сербія підписала угоди з дев'ятьма внз України (три з них на території Луганської та Донецької областей), Хорватія — з шістьма внз країни. Досить активно ведеться співпраця між закладами України та Словенії. На постійній основі діють програми академічного обміну з внз Румунії. Доброю традицією співпраці з македонськими внз стало проведення Днів науки. Більше того, в Скопському університеті ім. Св. Кирила і Мефодія викладається українська мова. Кафедри українознавства відкрито в будапештському Науковому університеті ім. Л. Етвеша та Сегедському науковому університеті Угорщини, а також в гімназії № 6 ім. Св. Мефодія та в Софійському університеті Болгарії, а ще в Загребському університеті Хорватії і в ряді хорватських шкіл [13].

Прикладом динамічної співпраці зі східноєвропейськими партнерами на академічному рівні є Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, який підписав угоди з Кирило-Мефодіївським центром при Болгарській Академії наук, Софійським університетом ім. Св. Климента

Охридського (Болгарія), Сегедським університетом (Угорщина), Гданським університетом, Щецинським університетом (Польща), Університетом м. Галац (Румунія), Університетом ім. Т. Г. Масарика м. Брно (Чехія), Белградським університетом, інститутом фізики (Сербія та Чорногорія).

Відношення населення країн до українських діаспорян загалом можна назвати лояльним, проте після політично-військових змін на історичній Батьківщині національна меншість відчула підтримку та розуміння в питаннях агресії Росії й санкцій проти неї. Між іншим, лише третина населення Угорщини виступила «за» впровадження урядом санкцій проти Росії. Здебільшого респонденти радили не втручатися у справи сусідів [14]. Чехи теж щосили абстрагувалися від обстоювання подальшого продовження санкцій. Зрештою на засіданні урядів країн В-4 у Братиславі (грудень 2014 р.) прем'єри засудили політику Росії щодо порушення суверенітету та територіальної цілісності України. Водночас допомога східноєвропейців (у т.ч. й чехів, угорців) не обмежилася збиранням коштів та речей для бійців у зоні АТО, сім'ям постраждалих, наданням гуманітарної допомоги: машин швидкої, тепловізорів, медикаментів тощо. Варто вказати на виділення Будапештом 100 тис. євро до Цільового фонду НАТО з кібербезпеки для України та 100 тис. євро до Фонду фінансування діяльності ОБСЄ в Україні. Країна виказала готовність долучитися до відновлення інфраструктури на сході України й приймати на лікування українських військових. Скажімо, польська молодь об'єдналася в організацію «Євромайдан Варшава», яка займалася політичними акціями на підтримку України, а перетворившись в «Український світ», організувала музей, бібліотеку Майдану та відкрила інформаційний центр підтримки вимушених переселенців з України [15]. На жаль, старші покоління поляків все ще підвладні стереотипам про українців. Видання «Gazeta Wyborcza» вказує, що кількість громадян, які нелояльно ставляться до українців, останнім часом навіть перевищила чисельність тих, хто симпатизує вихідцям з сусідньої країни [16]. Ускладнили ситуацію випадки з обстрілом консульства РП в Луцьку, скандали через УПА та паплюження пам'ятників. З іншого боку, під час ратифікації Угоди про асоціацію України та ЄС у Польщі участь у референдумі взяли майже 60 % виборців, а от Чехія передала останньою ратифікаційну грамоту до Брюсселя. Чехія лишилася привабливою для українців високооплачуваними вакансіями (на території Чехії знаходиться 112–116 тис. трудових мігрантів з України; до речі, у Польщі — удвічі більше). Підтримку українців чеський народ продемонстрував багатотисячною маніфестацією за відставку президента М. Земана, який назвав російську агресію на Донбасі «громадянською війною», а Майдан — «осередком бандерівців» [17]. Антиукраїнські настрої діаспорянам довелося відчути в Словаччині через деякі ЗМІ проросійської направленості.

Згідно з опитуванням, серед країн В-4 найгіршим виявилось сприйняття українців словаками. Довіряти та покладатись на Україну погодилось лише 17 % опитаних [18]. Та це не позбавило українців, у порівнянні з громадянами інших країн, лідерства за кількістю дозволів на проживання і віз, виданих словацькими консульськими установами. Румуни менше

стурбовані долею України, проте зацікавлені в реалізації спільних проєктів (щодо транспортного сполучення, транскордонної співпраці). На жаль, окрім російського фактору, проходу у відносини з сусідами вносить інертність української влади в запровадженні дієвих реформ.

Політичні настрої на історичній Батьківщині відчують на собі представники національних меншин в Україні. Тут вони широко задіяні в різноманітних спілнотах. Так, польське культурно-освітнє товариство створено при Українському товаристві дружби і культурних зв'язків з зарубіжними країнами. Діють Спілка поляків України, Федерація польських товариств в Україні. Серед найбільших такі як: Демократична спілка угорців України, Закарпатське обласне товариство угорської культури, Чехословацьке республіканське культурно-освітнє товариство, Всеукраїнська асоціація болгарських національно-культурних товариств, Чеська національна рада України, Християнсько-демократичний альянс румунів.

Вони передбачають викладання навчальних предметів мовами національних меншин, створення мережі позашкільних навчальних закладів, які б забезпечили задоволення освітньо-культурних потреб національних меншин України.

Кількість етнічних представників в Україні [19]

Діаспора	Тисяч осіб	Мовно-національні групи [20]
болгарська	204,2	болгарська, російська
угорська	156,6	угорська
румунська	151	румунська
польська	144	українська, російська
словацька	6,4	
чеська	5,9	чеська
сербська	бл. 600	

Особливою активністю на захист «своїх» відрізнялася угорська діаспора. Це і тема подвійного громадянства, і автономії на Закарпатті. Віцепрем'єр-міністр Угорщини Жолт Шем'єн заявив, що «виживання етнічних угорських товариств за кордоном залежить від їх здатності досягати автономії». Тим не менш, стан нацменшини тут Угорщина вважала найбільш захищеним. Більше того, угорська громада отримала свого представника у Верховній Раді. Скажімо, болгари завжди готові підтримувати введення в Україні російської мови як другої державної, іноді не стримують обурення від закону про декомунізацію. Їхні представники також задіяні у парламенті та владних структурах на місцях. До внутрішньополітичних процесів України залучені реформатори зі Словаччини та Польщі.

Результати дослідження провідних українських експертів показали, що за рівнем підтримки постмайданівської України країнами-членами ЄС кращим другом України в ЄС є Польща, сьому позицію зайняла Чехія, дев'яту — Словаччина, лише дев'ятнадцяту — Угорщина [21]. Між іншим, жодна з держав не визнана противником. Така статистика є свідченням цивілізаційної взаємодії країн, які в переломні для ЄС часи постійно відволікалися на удосконалення шляхів власної ідентифікації. Водночас,

переймаючись питанням безпеки східних кордонів, не могли нехтувати загостренням ситуацій на «лініях розламу».

Висновки. Стирання «кордонів» розпочалося з демократичних революцій регіону Східної Європи та мало би завершитися у 1991 р. підписанням Біловезької угоди. Проте цинічне вторгнення РФ на територію України — чергова спроба встановити власні правила «гри» за межами визнаних кордонів, що не знайшло підтримки з боку світової спільноти. Парадоксальним є те, що Україна зазнала гноблення через чверть століття після проголошення незалежності. За останніми даними ООН, під час конфлікту на Донбасі загинуло більше 10 тис. осіб, цифри Міноборони засвідчують 2,5 тис. загиблих військових [22]. За підрахунками моніторингової місії ООН з прав людини в Україні, за весь час проведення антитерористичної операції жертвами конфлікту стали більше 2 тис. мирних жителів [23].

І хоча окупаційна та фронтова зони співпадають з цивілізаційними фронтами, вони лишаються умовними, оскільки суперечать волевиявленню населення та становлять штучну перешкоду для розвитку крос-культурної комунікації. Отож, наразі цивілізаційне надбання нових демократичних країн, підкріплене міцним зв'язком з діаспорою, здатне забезпечити реальні умови для стабілізації на східних рубежах України.

Список використаних джерел

1. Intercultural dialogue [Electronic library]: supporting Europe's cultural and creative sectors / Database «European Commission». URL: <https://ec.europa.eu> (accessed: 15.03.2017).
2. The concept of intercultural dialogue. Objectives and conditions [Electronic library] / Database «Council of Europe». URL: <http://www.coe.int> (accessed: 25.05.2017).
3. Intercultural dialogue [Electronic library] / Database «UNESCO». URL: <http://en.unesco.org> (accessed: 09.05.2017).
4. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций и переустройство мирового порядка / Информационный центр «Ближний Восток». 1997. Том 2. URL: <http://middleeast.org.ua/articles/16.htm> (дата звернення: 22.04.2005).
5. Нічога М. Зіткнення цивілізацій посеред України // Українська правда: електронна газета. 11 червня 2010. URL: <http://www.pravda.com.ua> (дата звернення: 11.06.2010).
6. Домбровский А. Украина на разломе цивилизаций. Понять Россию — понять себя // Українська правда: електронна газета. 20 травня 2011. URL: <http://www.pravda.com.ua> (дата звернення: 20.05.2011).
7. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізненого націєтворення. Київ: Критика, 2000. URL: <http://www.exlibris.org.ua/riabczuk/index.html> (дата звернення: 11.02.2001).
8. Українська громада в країнах світу [Електронний ресурс] / Доступ із інформаційної системи Міністерства закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua/ua> (дата звернення: 23.04.2017).
9. Дворостороннє співробітництво [Електронний ресурс] / Доступ із інформаційної системи Міністерства закордонних справ України. URL: <http://mfa.gov.ua>.
10. Медвинський І. Аудит зовнішньої політики: Україна — Угорщина // Главком: інформаційне агентство. — URL: <http://glavcom.ua> (дата звернення: 27.09.2016).
11. 10 облич української молодіжної діаспори [Електронний ресурс] / Доступ із інформаційної системи «Global Ukraine news». URL: <http://global-ukraine-news.org> (дата звернення: 24.12.2015).
12. Gazeta Wyborcza: отношения Польши и Украины разрушает нетерпимость // РИА Новости Украина: інформаційне агентство. — URL: <http://rian.com.ua/analytics/20170117/1020564689.html> (дата звернення: 17.01.2017).

Воротнюк М. Аудит зовнішньої політики: Україна — Словаччина // Главком: інформаційне агентство. — URL: <http://glavcom.ua> (дата звернення: 27.09.2016).

14. Zeman vyzval k útoku na základny teroristů, ať jsou umístěny kdekoli [Elektronický zdroj] // Server: Internetová média «Idnes.cz». URL: <http://zpravy.idnes.cz> (accessed: 18.09.2016).
15. Электронная версия бюллетеня Население и общество // Центр демографии и экологии человека Института народнохозяйственного прогнозирования РАН. 2004. № 173–174. URL: <http://demoscope.ru/weekly/2004/0173/analit05.php> (дата обращения: 24.10.2004).
16. Всеукраїнський перепис населення 2001 р.: Розподіл населення за національністю та рідною мовою. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua> (19.07.2017).
17. Кто друг Украины в ЕС? [Електронний ресурс] / Доступ із інформаційної системи «Інститут світової політики». URL: <http://iwrp.org.ua/ukr/public/1156.html> (дата звернення: 27.09.2016).
18. ОБСЕ назвала количество погибших на Донбассе с начала года [Електронний ресурс] // Доступ із інформаційної системи «ПрессОРГ 24». URL: <http://pressorg24.com> (дата звернення: 17.06.2017).
19. В ООН оприлюднили жахливу статистику щодо загиблих за час проведення АТО [Електронний ресурс] / Телевізійна служба новин. URL: <https://tsn.ua> (дата звернення: 15.03.2017).

References

1. «Intercultural dialogue», European Commission, accessed March 15, 2017, <https://ec.europa.eu>
2. «The concept of intercultural dialogue. Objectives and conditions Definitions», Council of Europe, accessed May 25, 2017, http://www.coe.int/t/dg4/intercultural/concept_EN.asp
3. «Intercultural dialogue», Unesco, accessed May 9, 2017, <http://en.unesco.org>
4. Sehmyuehl KHantington, «Stolknovenie tsivilizatsij i pereustrojstvo mirovogo poryadka», Blizhnij Vostok, accessed April 22, 2005, www.meaddleeast.org.ua.
5. Mykhaylo Nichoha, «Zitknennya tsyvilizatsiy posered Ukrainy», Ukrayins'ka pravda, June 11, 2010, accessed June 11, 2010, <http://www.ppravda.com.ua>
6. Aleksandr Dombrovskij, «Ukraina na razlome tsivilizatsij. Ponyat' Rossiyu — ponyat' sebya», Ukrain's'ka pravda, May 20, 2011, accessed May 20, 2011, <http://www.ppravda.com.ua>
7. Mykola Ryabchuk, Vid Malorosiyi do Ukrainy: paradoksy zapizniloho natsiyetvorennya (Kyiv: Krytyka, 2000), accessed February 11, 2001, <http://www.exlibris.org.ua/riabczuk/index.html>.
8. Mykola Ryabchuk, Vid Malorosiyi do Ukrainy: paradoksy zapizniloho natsiyetvorennya.
9. «Ukrayins'ka hromada v krayinakh svitu», Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy, accessed April 23, 2017, <http://mfa.gov.ua>
10. «Dvostoronnye spivrobitnytstvo», Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy, accessed April 23, 2017, <http://mfa.gov.ua>
11. «Ukrayins'ka hromada v krayinakh svitu».
12. «Dvostoronnye spivrobitnytstvo».
13. «Dvostoronnye spivrobitnytstvo»
14. Ivan Medyn's'kyu. «Audyť zovnishn'oyi polityky: Ukrainy-Uhorshchyna». Informatsiyne ahentstvo «Hlavkom». Accessed September 27 (2016). <http://glavcom.ua>
15. «10 облич української молодіжної діаспори», Global Ukraine news, December 24, 2015, accessed December 24, 2015, <http://global-ukraine-news.org>
16. «Gazeta Wyborcza: отношения Польши и Украины разрушает нетерпимость», РИА Новости Украина, January 17, 2017, accessed January 17, 2017, <http://rian.com.ua>
17. «Zeman vyzval k útoku na základny teroristů, ať jsou umístěny kdekoli», Internetová média «Idnes.cz», accessed September 18, 2016, <http://zpravy.idnes.cz>
18. Марія Воротнюк. «Аудит зовнішньої політики: Україна-Словаччина». Інформаційне агентство «Главком». Accessed September 27 (2016). <http://glavcom.ua>
19. «Elektronnaya versyya byulletenya Naselenye y obshchestvo». Tsentr demografyy y ekolohyy cheloveka Ynstytuta narodnokhozyaystvennoho prohnozyrovaniya RAN 173–174 (2004). Accessed October 24, 2004. <http://demoscope.ru/weekly/2004/0173/analit05.php>.

20. «Rozpodil naselennya za natsional'nistyiu ta ridnoyu movoyu», Vseukrayins'kyi perepys naselennya 2001 r., accessed July 19, 2014, <http://2001.ukrcensus.gov.ua>
21. «Khto druh Ukrainy v YeS?», Instytut svitovoyi polityky, accessed July 20, 2014, <http://iwp.org.ua/ukr/public/1156.html>.
22. «OBSE nazvala kolichestvo pogibshikh na Donbasse s nachala goda», PressORG 24, accessed June 17, 2017, <http://pressorg24.com>
23. «V OON oprylyudnyly zhakhlyvu statystyku shchodo zahyblykh za chas provedennya ATO», T'SN, accessed March 15, 2017, <https://tsn.ua>

Стаття надійшла до редакції 15.09.2017

Задорожня А. Г.

ректорат Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
Дворянская, 2, Одеса, 65082, Україна

ОСОБЕННОСТИ МЕЖКУЛЬТУРНОГО ДИАЛОГА «УКРАИНА — ВОСТОЧНОЕВРОПЕЙСКИЕ ГОСУДАРСТВА»: НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И РЕАЛИИ

Аннотация

В статье проанализированы межкультурные связи Украины с восточноевропейскими государствами. Автор затрагивает вопросы цивилизационной идентификации участников диалога. Уделено внимание роли диаспоры в поддержке проукраинских настроений в странах.

Ключевые слова: Украина, восточноевропейские государства, межкультурный диалог.

Zadorozhnia A. G.

Rector's Office of Odessa I. I. Mechnikov National University,
Dvoryanskaya str., 2, 65082, Odessa, Ukraine

**FEATURES OF THE CROSS-CULTURAL DIALOGUE «UKRAINE —
THE EASTERN EUROPEAN STATES»: NEW CHALLENGES
AND REALITIES**

Abstract

The cross-cultural relations of Ukraine with the Eastern European states were analyzed in the article. The author touched upon the issues of civilization identification of the participants of a dialogue. Attention to the role of the Diasporas' supporting of the pro-Ukrainian sentiments in the countries was paid. It is necessary to understand that formation of mentality in the conditions of pressure had affected a component of their national identification of Ukrainians and majority of the Eastern Europeans too. Today main part of the EE countries — the members of the EU. The latest events in Ukraine showed a new socio-cultural symbiosis interpretation which was capable to lead the population to self-determination and understanding themselves as a part of common civilization's area. Under the circumstances the protection of cultural needs of ethnic minorities, the population welfare, freedom, a rule of law were basis of a friendly relations between the countries. That especially effective was cooperation at the level of the ethnic minorities. In summary, the research showed the consolidation of societies on the basis of the European values allowed creating the group of the reliable partners which capable to provide strong links between representatives of new generations. Unfortunately, only the Ukrainian people (but not the power) demonstrated their readiness for upgrades once again. And now the power structures have to implement effective reforms and begin the forming of the political elite. Now the international support of the Central European at different levels was especially important for Ukraine and can be a motive power for development of the united, independent European country.

Key words: Ukraine, the Eastern-European states, cross-cultural dialog.